



Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU



Národní
plán
obnovy



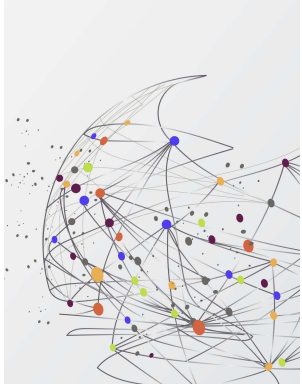
MINISTERSTVO
KULTURY



Knihovna Plzeň

SPU Dyslexie

PhDr. Silvie Janovcová



Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

1

Specifická porucha učení - SPU

- Pojem SPU označuje různorodou skupinu poruch projevující se obtížemi při nabývání základních vzdělávacích dovedností, jako je mluvení, čtení, psaní a počítání
- Pojem SVPŠD – specifický vývojová porucha školních dovedností

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

2

Poruchy učení jsou specifické

- Protože se mimo jiné objevují obtíže v poruchách řeči, myšlení, poruchy koncentrace, pozornosti, paměti, poruchy pravolevé a prostorové orientace, poruchy motoriky a poruchy sluchového a zrakového vnímání

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

3

Nespecifické – pseudo Dyslexie

- Snížené rozumové nadání
- Smyslové vady
- Nedostatečná motivace školní práce
- Výchovná a výuková zanedbanost dítěte

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

4

ČTENÍ JE FORMA JAZYKA

- Pokud bychom měli popsat, jak si představujeme dobrého čtenáře, mnozí z nás by jistě odpověděli v podobném duchu: **„Dobrý čtenář čte plynule, přiměřeně rychle, bez chyb a s dobrou intonací.“** Neměli bychom však také zapomenout dodat, že tomu, co čte, rozumí.

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

5

DYSLEXIE (2003)

- Dyslexie je specifická porucha učení, která je neurobiologického původu. **Je charakterizována obtížemi se správným nebo plynulým rozpoznáváním slova a špatným pravopisem a dekódovacími schopnostmi. Tyto obtíže jsou následkem deficitu ve fonologické složce jazyka, který je často neočekávaný ve vztahu k ostatním poznávacím schopnostem a k podmínkám efektivní výuky ve třídě.** Mezi sekundární následky mohou patřit problémy s porozuměním čteného a omezené čtenářské zkušenosti, které brání růstu slovní zásoby a základních znalostí.

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

6

KVALITA ČTENÍ

Zjišťujeme v doménách:

- **rychlost** – tj. plynulost
- **přesnost** – tj. chybovost
- **porozumění čtenému** – reprodukce čteného
- **technika čtení** – výukové metody čtení
- **průvodní projevy** – chování u čtení (odklony pozornosti, zájem o čtení apod.)

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

7

Dyslexie a její příčiny

- Na fyziologické úrovni je porucha způsobena chybnou komunikací mezi oblastmi mozku, které jsou zodpovědné za správné zpracování zrakových a sluchových podnětů, jejich analýzu a koordinaci
- Chyba je měřitelná na EEG a projevuje se jako odchylka frekvence bioproudů sluch. a zrak. centra, nebo pravé a levé mozkové hemisféry
- Mozek pak není schopen plynulé reakce, ztrácí čas i energii koordinací signálů

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

8

KOMPETENCE GRAMOTNOSTNÍCH DOVEDNOSTÍ

- pregramotnost– předškolní věk
- počáteční gramotnost– školní věk
- gramotnost– funkční

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

9

Celý proces čtení je založen na:

- Fonematickém uvědomování (fonologické procesy - dekódování směřují k **porozumění čtenému**)
- Jazykovém uvědomování (slovní zásoba, morfologicko-syntaktická jazyková rovina (jazykový cit) směřující také k **porozumění čtenému**)

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

10

PROCES ČTENÍ

- proces čtení – mechanismus čtení slov či **dekódování/rozpoznávání jednotlivých slov v textu.**
- To je chápáno jako proces, ve kterém si dítě vytváří spojení mezi psanou podobou slova, zvukovou podobou slova a jeho významem.

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

11

- Dekódování chápeme jako klíčový vývojový předpoklad pro porozumění čtenému.
- Zjišťujeme efektivnost čtení

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

12

ETAPY ČTENÍ

- Etapa prvopočátečního čtení
 - 1. ročník
- Etapa rozvíjeného čtení
 - 2., 3. ročník
- Etapa upevněného čtení
 - 4., 5. ročník

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

13

METODY ČTENÍ

- **Analyticko-syntetická metoda**
- Analýza slova na slabiky a následná syntéza
- 1. přípravné období – rozvoj čtení hláska - grafém
- 2. slabičné období – otevřená a zavřená slabika ze tří písmen
- 3. plynulé čtení slov – automatizace, porozumění čtenému
- Učí se 4 abecedy najednou – malá, velká, tiskací, psací

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

14

METODY ČTENÍ

- **Genetická metoda**
- - syntetická metoda s důrazem na porozumění čtenému. Jedná se o globální metodu, čtou se celá slova.
- 1. etapa hůlkového čtení a psaní
- 2. etapa přechodu na malá tiskací písmena
- 3. etapa psaní psacím písmem

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

15

METODY ČTENÍ

- Jedná se o nejpřirozenější metodu založenou na fonologickém uvědomování
- - čtení izolovaných písmen – nahlas, šeptem nebo v mysli (tzv. dvojí čtení)
- Děti čtou velmi brzy text s obsahem

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

16

METODY ČTENÍ

- **Sfumato** – splývavé čtení, postavené na vědomé pomalé výslovnosti s kontrolovaným pohybem oka. Metoda hláskotvorná. Metoda zohledňuje individuální schopnosti každého jedince – hlavně jeho tempo.
- OSBUA
- Správné dýchání, dramatizace textu, sociální přesah

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

17

Porozumění čtenému

- Umět dekodovat text – tj. číst v rychlosti neznámá automaticky textu rozumět
- Nutné jsou 2 dovednosti – rychlost a přesnost, tyto dovednosti až cca 3. třídy (tj. dobře čte, ale nerozumí o čem).
- Základem je POROZUMĚNÍ JAZYKU, předpoklad, že i když máme stejný mateřský jazyk, stejně rozumíme významům slov podle gaus. křivky

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

18

Porozumění jazyku

- Hyperlexie dobrý čtenář

- Nespecif. poruchy dyslexie

» dekodování

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

19

INTERVENCE

- Rozvíjet slovní zásobu
- Hlavní práce s textem – děti si osvojí strategie s pomocí učitele
- Např. – zastav se na konci věty..zamysli se, čemu jsi rozuměl ...pokud ne..použij další strategii...znovu si to přečti, vyhledej neznámá slova a termíny...i hlasitě

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

20

Jak naučit shrnovat

- Shrnutí – jak shrnout příběh, k čemu je shrnutí dobré?
- - text musí být kratší
- - používat v textu známá slova, svoje slova, svoje myšlenky
- Dopomoc s tzv. kostrou: někdo, chtěl, ale, takže, potom....dát do věty...

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

21

REEDUKACE

- Ve vztahu ke čtení
- VŽDY VYTVÁŘÍM NOVÝ ČTECÍ NÁVYK
- Tj. opouštím cca na 3 měsíce metodu nefunkční, kterou nahrazuji novou metodou prvopočátečního čtení např. Sfumatem
- Náprava jednotlivých funkcí

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

22

Prvopočáteční čtení a KNIHOVNY

- knihovník
- - je velmi důležité umět vybrat knihu pro konkrétního čtenáře
- Připravit pracovní list s porozuměním – s motivací, že se ke knížce vrátím
- Výběr...např. dítě podprůměrné v dekódování – musí být text lehčí, ale tematicky odpovídat věku

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

23

Slyšené slovo

- - audioknihy
- - čtení na pokračování
- ČESKÉ SLYŠENÉ SLOVO ROZVÍJÍ JAZYKOVÝ CIT
- ve školách knihovny mnohdy tematicky prehistorické
- neexistuje systém adaptované literatury
- kniha – přesahující rámec – co se tam událo – nová témata - zvědavost

Projekt Knihovny města Plzně "Kreativní knihovnik". Dotováno Evropskou unií.

24

Děkuji za pozornost.